

СИЛАБУС
освітньої компоненти
«Соціальна реабілітація»
2024– 2025 навчальний рік

Освітня програма: «Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: другий (магістерський).

Викладач	Петровська Катерина Володимирівна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fdsso/structure-fdsso/kaf-social-pedagogy/composition-kaf-social-pedagogy/petrovsyka/
Контактний телефон	-
Е-маїл викладача	ev_petrovska@bdpu.org.ua
Графік консультацій	Що п'ятниці з 13.00 до 14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість Кредитів/годин	Лекції	Семинарські заняття	Самостійна робота	Звітність
заочна	4/120	6	4	110	екзамен
денна		10	22	88	

Семестр: I семестр (денна, заочна форми)

Мова навчання: українська.

Ключові слова: реабілітація, стратегії та моделі реабілітації, соціальні послуги; ЦСР 10 «Скорочення нерівності», ЦСР 11 «Стійкі міста та громади».

Мета курсу: ознайомлення здобувачів освіти з основними характеристиками базових технологій соціальної реабілітації, визначення сутності та особливостей процесу технологізації реабілітації різних отримувачів послуг, розробка алгоритмів професійної діяльності суб'єктів соціальної роботи за напрямками поствоєнної соціальної реабілітації; усвідомлення та прийняття стратегій та моделей реабілітації у соціальній роботі; визначення та добір технологічного забезпечення, спрямованого на активізацію зусиль отримувачів послуг (індивідів, груп, спільнот) на вирішення власних проблем.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК-7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-9. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність працювати в команді.

ЗК-11 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК-12 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-2. Здатність до виявлення соціально значимих та психологічних проблем, а також факторів досягнення соціального та психологічного благополуччя різних груп населення, що постраждали від

війни, для підвищення стійкості та постравамачного зростання на різних рівнях.

СК-3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на етапі раннього втручання.

СК-4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації.

СК-6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.

СК-7. Здатність до професійної рефлексії.

СК-9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

СК-11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

СК-12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.

СК-13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.

СК-14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.

СК-16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

СК-17. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК-19. Здатність розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах, розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації та надавати відповідні послуги та підтримку для різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни з метою відновлення психічного здоров'я, соціального благополуччя та соціальної інтеграції.

Результати навчання:

ПРН-2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.

ПРН-4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук, зокрема технологій та моделей соціально-психологічної реабілітації різних категорій осіб, груп та громад.

ПРН-6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРН-8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.

ПРН-9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи та психології, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.

ПРН-10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.

ПРН-11. Організувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.

ПРН-12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.

ПРН-15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг із соціально-психологічної реабілітації та управлінських рішень.

ПРН-16. Розробляти соціальні проекти та технології на високопрофесійному рівні з соціально-психологічної реабілітації для різних категорій осіб, груп та громад.

ПРН-18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.

ПРН-20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

ПРН-24. Розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах, розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації та надавати відповідні послуги та підтримку для різних категорій

осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни з метою відновлення психічного здоров'я, соціального благополуччя та соціальної інтеграції.

Зміст курсу:

Тема 1. Вступ до реабілітації.

Засадничі аспекти поняття реабілітації. Історичні аспекти запровадження послуг з реабілітації. Категоріальний апарат поняття реабілітації, основні її види. Система, принципи та засоби реабілітації. Механізми реабілітації (традиційний, інституціональний, стилізований). Особливості реабілітаційного середовища. Створення реабілітаційного середовища. Правовий і не правовий характер реабілітаційних програм. Базові принципи надання реабілітаційних послуг. Основні напрями реабілітаційної роботи. Поняття функцій реабілітації, їх класифікація. Сутність і характеристика принципів реабілітаційної діяльності. Мегафактори, макрофактори, мезофактори, мікрофактори як чинники забезпечення реабілітаційної діяльності. Механізми реалізації цілей сталого розвитку в реабілітаційному просторі (ЦСР 10. «Зменшення нерівності» - скорочення нерівності всередині країни та між ними; ЦСР 11. «Сталий розвиток міст і громад» - забезпечення відкритості, безпеки, життєздатності й екологічної стійкості міст і населених пунктів).

Тема 2. Соціальна реабілітація як технологія соціальної роботи.

Технологія соціальної реабілітації: сутність та механізми реалізації. Основні категорії соціальної реабілітації. Зміст, функції, принципи соціальної реабілітації. Механізми та етапи соціальної реабілітації. Основні умови організації соціальної реабілітації. Форми та методи соціальної реабілітації. Основні цілі й завдання соціально-реабілітаційного процесу.

Тема 3. Сучасні аспекти соціально-реабілітаційного процесу.

Сутність та механізми реалізації соціальної реабілітації. Діяльнісний підхід у соціальній реабілітації. Інтеграція як зовнішня умова організації соціальної реабілітації. Актуалізація внутрішніх ресурсів особистості на яку спрямовується соціальна реабілітація. Особливості організації соціально-реабілітаційного процесу. Характеристика основних засобів соціальної реабілітації. Послідовність і різноспрямованість реабілітаційних заходів. Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі. Особистісний підхід фахівця із соціальної реабілітації на роботу з конкретною людиною. Реабілітаційний потенціал особистості. Мультиmodalьні способи допомоги в контексті роботи із сім'ями, групами та спільнотами під час і після особистої чи соціальної травми.

Тема 4. Нормативно-правове підґрунтя соціальної реабілітації.

Законодавче забезпечення соціальної реабілітації. Нормативно-правове регулювання функціонування системи соціальної реабілітації. Нормативно-правові акти щодо правового забезпечення соціально-психологічної реабілітації та адаптації військовослужбовців Збройних Сил України. Етичні та правові засади соціальної реабілітації. Нормативно-правове забезпечення індивідуального підходу з надання реабілітаційних послуг. Нормативне забезпечення, основні концепції, підходи та принципи реабілітаційної діяльності в Україні. Новели у нормотворчому законодавстві щодо соціальної реабілітації осіб, груп та спільнот постраждалих внаслідок війни. Законодавче забезпечення діяльності центрів соціально-психологічної реабілітації населення. Нормативно-правове регулювання діяльності з інформування населення про соціальні та реабілітаційні послуги.

Тема 5. Технології соціальної реабілітації з різними групами отримувачів послуг.

Технологічні аспекти надання послуг з соціальної реабілітації. Основні групи отримувачів послуг, що потребують реабілітації та особливості їхніх потреб та проблем. Особливості проведення соціальної реабілітації різних категорій отримувачів послуг. Сприятливе соціальне середовище як засіб соціальної реабілітації. Створення умов для інтеграції отримувачів послуг з соціальної реабілітації в середовище. Гуманізація соціального простору. Основні підходи у здійсненні соціальної реабілітації бійців ЗСУ та членів їхніх родин. Закономірності соціальної реабілітації біженців, мігрантів та вимушених переселенців. Активізація ресурсів отримувачів послуг. Базові принципи оцінки потреб постраждалих осіб, груп та спільнот. Практика оцінювання потреб внутрішньо переміщених осіб. Особливості роботи з учасниками бойових дій у форматі реабілітаційних заїздів. Мультиmodalьний, міждисциплінарний підхід у реабілітації учасників АТО і членів їхніх родин.

Тема 6. Закордонний досвід надання послуг з соціальної реабілітації.

Світовий досвід допомоги населенню, яке постраждало внаслідок екстремальних ситуацій. Організація соціальної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей: досвід США.

Організація соціальної допомоги постраждалим від війни в Грузії. Імплементация закордонного досвіду в галузі соціальної реабілітації постраждалих від війни. Досвід організації соціальної допомоги та реабілітації постраждалих від війни в Ізраїлі. Інтеграція вимушених переселенців: європейський досвід і український контекст. Закордонний досвід в реабілітації військовослужбовців-учасників бойових дій. Закордонна практика соціальної підтримки учасників АТО (ООС) в процесі адаптації до мирного життя. Досвіді соціальної реабілітації постраждалих від війни таких країн як Сирія, Косово, Ірак, Хорватія та Кувейт.

Тема 7. Характеристика сучасних програм та проектів соціальної реабілітації.

Реабілітаційна програма як комплекс організаційних форм соціальної роботи з соціальної реабілітації. Види реабілітаційних програм: комплексні і вузькоспрямовані, коротко і довготермінові. Структура реабілітаційної програми. Комплексне використання методів соціальної реабілітації в процесі реалізації програм. Інноваційні програми соціальної реабілітації. Національна програма психічного здоров'я та психосоціальної підтримки О.Зеленської. Застосування методів терапії в соціальній реабілітації: праце терапія; реабілітаційні можливості мистецтва. Особливості групової роботи в реалізації реабілітаційних програм. Характеристика індивідуальної комплексної програми реабілітації. Платформа допомоги врятованим – ключові сервіси підтримки постраждалих внаслідок війни в одному місці. Розвиток компетентностей спеціалістів щодо запобігання професійного вигорання.

Тема 8. Характеристика установ соціальної реабілітації.

Мережа центрів соціальної реабілітації в Україні. Комплексні реабілітаційні центри державної форми власності. Напрями діяльності неурядових організацій – надавачів послуг соціальної реабілітації. Інноваційні підходи мережування центрів соціальної реабілітації постраждалих внаслідок війни. Діяльність центрів допомоги врятованим у населених пунктах, які приймають постраждалих від війни. Дорожня карта із розбудови психосоціальної допомоги ветеранам війни та членам їхніх сімей у громадах. Функції державних та громадських інститутів у сфері соціального захисту постраждалих від війни. Шляхи посилення спроможності організацій і спеціалістів, які надають соціальні послуги та соціально-психологічну підтримку населенню в умовах війни. Дорожня карта розбудови ветеранських груп самопомоги у громадах. Мобільні застосунки на допомогу постраждалому від війни.

Методи навчання:

Результати навчання	Методи навчання
ПРН-2.	Лекція, навчальна дискусія, інфографіка, семінарське заняття, самостійна робота, практичні завдання, мапа думок (ментальні карти).
ПРН-4.	Аналіз науково-методичних джерел та нормативних документів; складання соціальних прогнозів на підставі отриманої інформації. Методи кількісного та якісного аналізу документів та наукових джерел; індукція і дедукція, аналогія, метод порівняння; моделювання.
ПРН-6.	Лекція, семінарське заняття, обговорення дискусійних питань, практичне завдання, кейс-стаді.
ПРН-8.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, кейс-метод, коучинг.
ПРН-9.	Лекція, семінарське заняття, обговорення дискусійних питань, практичне завдання, коучинг.
ПРН-10.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, практичні завдання, мапа думок (ментальні карти).
ПРН-11.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, практичні завдання, пошукова робота в малих групах, ІНДЗ, аналіз науково-методичних джерел та нормативних документів, дискусія, аналіз й інтерпретація соціальних явищ і процесів, аргументація власних оцінних суджень, підготовка доповідей та презентацій.
ПРН-12.	Лекції, дискусії, пояснення, бесіда; метод ілюстрацій, метод демонстрацій, аналіз кейс-ситуацій, практичні вправи, групова робота, робота з навчально-методичною літературою із галузі соціальної роботи, відеометод, та інформаційно-комунікативні технології навчання: дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані.

ПРН-15.	Лекція (з використанням мультимедіа), розв'язання фахових ситуаційних задач; критичний огляд літератури; інтерактивні методи навчання (метод групової роботи, дискусійний метод, метод проєктів), демонстрація із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint), метод «конференції ідей», метод мозкового штурму, кейс-метод.
ПРН-16.	Практичні, словесні, репродуктивні, проблемно-пошукові, навчальні дискусії, проблемні ситуації, професійно-орієнтовані ділові ігри, творчі завдання, кейс-метод, ділова гра, консультування, проектування.
ПРН-18.	Лекція (з використанням мультимедіа), розв'язання фахових ситуаційних задач; критичний огляд літератури; інтерактивні методи навчання (метод групової роботи, дискусійний метод, метод проєктів), демонстрація із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint), метод «конференції ідей», метод мозкового штурму, кейс-метод, коучинг.
ПРН-20.	Аналіз науково-методичних джерел та нормативних документів; складання соціальних прогнозів на підставі отриманої інформації. Методи кількісного та якісного аналізу документів та наукових джерел; індукція і дедукція, аналогія, метод порівняння; моделювання, проектування.
ПРН-24.	Практико-орієнтовані лекції, дискусії, пояснення, бесіда; метод ілюстрацій, метод демонстрацій, аналіз кейс-ситуацій, практичні вправи, групова робота, робота з навчально-методичною літературою із галузі соціальної роботи, відеометод, та інформаційно-комунікативні технології навчання: дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані.

Політика курсу:

Особливості проведення навчальних занять: заняття проводяться у формі дискусій, мозкових штурмів; висловлювання власної точки зору заохочується;

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності та використання ШІ. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності та неправомірного використання технологій ШІ не толеруються; підтримка створення освітньо-наукового середовища, побудованого на прозорості, доброчесності та високих стандартах наукової етики.

Інструменти ШІ, такі як ChatGPT, Grammarly, або інші подібні платформи, можуть бути використані здобувачами для підтримки самостійної та індивідуально-дослідної роботи. Це включає написання чернеток, перевірку граматики, генерацію ідей або обробку даних. Проте, використання ШІ повинно відбуватись етично і не замінити самостійну роботу здобувача. Здобувачі повинні дотримуватись таких принципів:

- ШІ не може використовуватися для автоматичного виконання завдань, що вимагають критичного мислення та аналізу.
- Будь-яке використання ШІ повинно бути відкрито зазначене в роботі (наприклад, у вигляді примітки про використання інструменту для певних етапів).
- Здобувачі несуть відповідальність за зміст роботи, включаючи точність інформації та уникнення плагіату.

- Інструменти ІІІ не повинні використовуватися для генерації академічних текстів без критичного аналізу здобувачем, порушення приватності та конфіденційності даних, а також для створення та поширення дезінформації.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: *технічне* (ноутбук); *програмне* (Microsoft Office: Power Point, Word, Moodle, Zoom, репозитарій); *наочність* (презентації у форматі Power Point).

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Середнє арифметичне за поточну роботу	Екзамен	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3				
T1	T2	T1	T2	T1	T2			
25		25		25				
Тема 4		Тема 5		Тема 6				
T1	T2	T1	T2	T1	T2			
25		25		25				
Тема 7		Тема 8						
T1	T2	T1	T2					
25		25						

Поточний контроль Денна форма

Тема 1.					
Лекційне заняття	Семінарське заняття	Самостійна робота	Індивідуально-дослідне завдання	Тестування за темою	Підсумкові бали
відвідування – 1	теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	6	5	25
Тема 2.					
відвідування – 1	теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	6	5	25
Тема 3.					
відвідування – 1	теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	6	5	25
Тема 4.					
-	теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	7	5	25
Тема 5.					
-	теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	7	5	25
Тема 6.					
відвідування – 1	теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	6	5	25
Тема 7					
відвідування – 1	теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	6	5	25
Тема 8					
-	теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	7	5	25
Загалом					200
Підрахунок					
Середнє арифметичне 200 \ 4 кредити = 50 балів максимум / 35 мінімум					

Заочна форма

Тема 1.					
Лекційне заняття	Семінарське заняття	Самостійна робота	Індивідуально-дослідне завдання	Тестування за темою	Підсумкові бали
відвідування – 1	-	9	10	5	25
Тема 2.					
відвідування – 1	-	9	10	5	25
Тема 3.					
відвідування – 1	-	9	10	5	25
Тема 4.					
-	теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	7	5	25
Тема 5.					
-	теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	7	5	25
Тема 6.					
-	-	10	10	5	25
Тема 7.					
-	-	10	10	5	25
Тема 8.					
-	-	10	10	5	25
Загалом					200
Підрахунок					
Середнє арифметичне 200 \ 4 кредити = 50 балів максимум / 35 мінімум					

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних, індивідуальних робіт тощо. Нарахування рейтингових балів здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання (не пізніше ніж за тиждень після проведення семінарського заняття), систематизованих для кожного з видів робіт та представлено на електронній навчальній платформі Moodle БДПУ <https://edu.bdpu.org/login/index.php>

Підсумковий контроль

Допуск до підсумкового контролю здійснюється якщо здобувач вищої освіти набрав прохідний бал (35 балів). Підсумковий контроль здійснюється в усній формі (відповіді на перелік запропонованих питань). Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;
 n – кількість залікових кредитів;
 50 балів – екзамен.

Шкала оцінювання: внутрішня університетська шкала

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

Базова:

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін. ; ред. кол.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.
2. Гончар І. Роль реабілітаційного потенціалу особистості в ході соціально-психологічної реабілітації. *Актуальні проблеми соціальної роботи: теорія і практика : колективна монографія* / І. В. Албул, О. Д. Балдинюк, О. М. Бойко [та ін.]; за ред. Н. М. Коляди; МОН України, Розробник Гончар І.Г. Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань: Візаві, 2020. С. 67–75. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/13130>
3. Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. Соціально психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп. Львів: Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 96 с.
4. Єпіфанов В. Основи реабілітації. Підручник. СПО–Геотар-Медіа, 2020. С. 124.
5. Медична і соціальна реабілітація: навчально-методичний посібник (I-III р.а.) / С. С. Сапункова, Л. О. Піц, А. Ф. Гутницька та ін. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». К. 2018. 280 с.
6. Медична і соціальна реабілітація: підручник (ВНЗ I-III р.а.) / В. Б. Самойленко, Н.П. Яковенко, І.О. Петряшев та ін. 2-е вид., переробл. і доповн. Всеукраїнське спеціалізоване вид-во «Медицина». К., 2018. 464 с.
7. Основи соціальної реабілітації: навчально-метод. рекомендації. ІДГУ Ізмаїл, 2019. 193 с.
8. Політика у сфері реабілітації в Україні. Звіт з аналізу законодавства в рамках виконання проекту “War Trauma Rehabilitation in Ukraine: affected population assistance”. К., 2022. 210 с. URL: [Звіт з аналізу законодавства реабілітація.pdf - Google Диск](#)
9. Соціально-психологічна реабілітація та адаптація військово-службовців Збройних Сил України: нормативно-правове забезпечення \ за заг. ред. Коропатніка І. М. 2021.
10. Сучасні теорія і практика соціальної реабілітації: монографія / О. В. Чуйко, А. В. Кунцевська, О. М. Тохтамиш та ін.; за ред. О. В. Чуйко. К.: ВПЦ «Київський університет», 2021. 336 с.
11. Хаустова О.О. Психосоціальна реабілітація: проблеми і шляхи вирішення // *Нейро NEWS*. 2016. № 2. С. 25-29.

Допоміжна:

1. Волошин П. В., Марута Н. О., Шестопалова Л. Ф. Діагностика, терапія та профілактика медико-психологічних наслідків бойових дій в сучасних умовах: метод. рек. / ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України». Харків, 2014. 80 с.
2. Гордієнко Є. Нормативно-правове забезпечення соціального захисту учасників бойових дій. Ефективність державного управління. 2018. Вип. 1 (54). Ч. 1. С. 117–125.
3. Данилова Т.В. Організація і проведення соціально-психологічної реабілітації та професійного навчання дітей-інвалідів [Електронне джерело]. URL: scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2009/10_2009/8.pdf.
4. Допомога дітям, постраждалим внаслідок воєнного конфлікту: довідник вихователя дошкільного навчального закладу / Н. В. Пророк, С. А. Гончаренко та ін.; за ред. Н. В. Пророк. Слов'янськ : ПП «Канцлер», 2015. 84 с.
5. Медико-психологічна реабілітація та соціальна адаптація учасників бойових дій: проблеми та перспективи : бібліогр. покажч. до наук.-практ. конф. / уклад. : Л. Є. Корнілова, Є. О. Корнілова ; наук. консультант М. М. Матяш ; Нац. наук. мед. б-ка України, Нац. мед. ун-т імені О.О. Богомольця, Асоц. з мед. та психол. реабілітації. Київ, 2018. 32 с.
6. Політика у сфері реабілітації в Україні. План зміни нормативно-правової бази для трансформації системи реабілітації в охороні здоров'я, санаторно-курортних послуг та медико-соціальної експертизи в рамках виконання проекту “War Trauma Rehabilitation in Ukraine: affected population assistance”. К., 2022, 151 с. URL: [План змін НПА реабілітація.pdf - Google Диск](#).
7. Рекомендації з удосконалення законодавства України з реабілітації й узгодження політик різних органів державної влади та місцевого самоврядування для створення комплексної системи медичної реабілітації в Україні / автор.кол. Любов Гура, Олег Дудін, Ірина Коваленко, Тетяна Корчак, Анастасія Пампуха, Діана Руснак, Олена Сініцина. К., 2022, 212 с. URL: [Рекомендації з розбудови системи реабілітації в Україні.pdf - Google Диск](#).

8. Робота з травмами війни. Український досвід : матеріали Першої всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 28–31 березня 2018 р.) / [за наук. ред. Л. А. Найдьонові, О. Л. Вознесенської, В. В. Савінова]. К. : Золоті ворота, 2018. 170 с.

9. Романовська Л. І. Теорія та практика реабілітаційної роботи: навч. посібник. Хмельницький: ХНУ, 2009. 222 с.

10. Семигіна Т.В. Інформування населення про соціальні та реабілітаційні послуги: Методичний посібник. Київ. 2013. 104 с.

11. Соціальна адаптація і реабілітація [Електронне джерело]. URL: <http://politics.elib.org.ua/pages-12109.html>

12. Шевцов А. Г. Освітні основи реабілітології: монографія. К.: «МП Леся». 2009. 483 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org.ua>

2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org.ua>

3. Репозитарій БДПУ: <https://dspace.bdpu.org.ua/>

4. Електронна навчальна платформа Moodle БДПУ <https://edu.bdpu.org/login/index.php>.